

Toelichting op Brexit in het financiële verslag

Pieter Dekker, Leo van der Tas

Received 1 October 2021

Accepted 10 November 2021

Published 16 December 2021

Samenvatting

In dit artikel wordt verslag gedaan van een onderzoek naar de effecten van Brexit zoals toegelicht in de jaarverslaggeving 2020 en tussentijdse berichtgeving 2021 van 74 beursfondsen uit het Verenigd Koninkrijk, de Europese Unie en de rest van de wereld. De overgrote meerderheid van de ondernemingen uit het VK heeft een toelichting op Brexit opgenomen, veelal in het bestuursverslag in de toelichting op de risicobeheersing. Van de ondernemingen uit de EU licht de helft het effect van Brexit toe, terwijl ondernemingen buiten Europa dit relatief weinig doen. Slechts een kleine minderheid van de onderzochte ondernemingen heeft een toelichting in de jaarrekening opgenomen en slechts één onderneming heeft het effect gekwantificeerd. Het gerapporteerde (verwachte) effect van Brexit op ondernemingen en hun financiële verslaggeving is zeer beperkt.

Relevantie voor de praktijk

De toelichting op Brexit is bedoeld om gebruikers van de jaarrekening inzicht te geven in de (potentiële) effecten op de onderneming. Gezien de diverse overgangsprotocollen en de korte invoeringsperiode van de nieuwe wetgeving rapporteerden ondernemingen onzekerheid over het uiteindelijke effect van Brexit waardoor we met name informatie in de risicoparagraaf aantreffen. De resultaten van dit onderzoek kunnen worden gebruikt als illustratie voor de wijze waarop in de toekomst over onzekerheid rond grote externe gebeurtenissen kan worden gerapporteerd.

Trefwoorden

IFRS, Brexit, Europese Unie, Toelichting

1. Inleiding

Met ingang van 31 januari 2020 heeft het Verenigd Koninkrijk (VK) de Europese Unie (EU) verlaten, waarna een overgangperiode inging. Het VK en de EU hebben op 24 december 2020 een akkoord bereikt (de Handels- en samenwerkingsovereenkomst)¹ over de nieuwe regels die vanaf 1 januari 2021 gelden met betrekking tot reizen en grenscontroles, handel in goederen en veiligheid. In de meeste gevallen waren de bestaande regels slechts van toepassing tot en met 31 december 2020. Echter, er zijn diverse overgangsprotocollen met betrekking tot bijvoorbeeld reizen, visserij, en financiële verslaggeving (waar de aanvang van het boekjaar bepalend is voor de toe te passen verslaggevingsregels).² Hoewel 1 januari 2021 doorgaans vanuit praktisch oogpunt wordt gezien als de

datum waarop Brexit een feit was, is er feitelijk sprake van een meerjarige overgangsfase waarin de nieuwe afspraken van kracht worden.

De Handels- en samenwerkingsovereenkomst introduceert nieuwe regels en afspraken op een groot aantal terreinen, zoals reizen, grenscontroles, handel in goederen, handel in diensten, eerlijke concurrentie, visserij, wegvervoer, financiële diensten, luchtvaart, leveringszekerheid medicijnen en medische hulpmiddelen, sociale zekerheid, interne veiligheid, governance, energie en klimaat, en Britse deelname aan EU-programma's.

De onzekerheden rond Brexit hebben grote effecten op ondernemingen wereldwijd. Hassan et al. (2021) stellen vast dat er een groot verlies aan marktwaaarde was als

gevolg van onzekerheid en verwachte problemen als gevolg van Brexit, maar concluderen uit onderzoek naar de *earnings conference calls* tussen management en financieel analisten tevens dat Brexit in het bijzonder leidt tot verminderde aanname van personeel en lagere investeringen als gevolg van problemen rond regelgeving, verminderde arbeidsmobiliteit en toenemende handelsbeperkingen.

De in dit onderzoek opgenomen ondernemingen rapporteerden op grond van diverse verslaggevingsregels (met name IFRS en US GAAP) en waren onderhevig aan diverse nationale regelgeving omtrent de inhoud en structuur van het gehele jaarverslag (waaronder bestuursverslag). Echter, zowel IFRS als US GAAP verplichten een onderneming om een toelichting te geven op onzekerheden rond continuïteit (zie bijvoorbeeld IAS 1 par. 25 en IAS 10 par. 14–16) alsmede onzekerheden in de gehanteerde veronderstellingen en schattingen (zie bijvoorbeeld IAS 1 par. 125). Tevens gelden er in de meeste landen specifieke eisen rond de vermelding van en toelichting op risico's en onzekerheden in het bestuursverslag of vergelijkbare documenten. In Nederland bijvoorbeeld vinden we dit terug in art. 2:391 lid 1 BW en Richtlijn 400.110a-c van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

In dit artikel presenteren we de resultaten van onderzoek naar de toelichting op de (verwachte) effecten en risico's als gevolg van Brexit in het jaarverslag door de grootste beursfondsen uit het VK, de EU en uit Overige landen. In paragraaf 2 beschrijven we de onderzoekspopulatie. In paragraaf 3 presenteren we de resultaten van het empirisch onderzoek naar de wijze waarop Brexit is toegelicht en de aard van de (verwachte) effecten en risico's als gevolg van Brexit. In paragraaf 4 presenteren we de resultaten van een additionele analyse van de interim rapportages in 2021 van dezelfde groep ondernemingen.

In paragraaf 5 sluiten we af met enkele conclusies.

2. De onderzoekspopulatie

De gekozen onderzoekspopulatie voor dit onderzoek is geen willekeurige selectie van ondernemingen uit het Verenigd Koninkrijk, de Europese Unie en de rest van de wereld. De resultaten kunnen dan ook niet zonder meer worden geëxtrapoleerd. Het doel van ons onderzoek was er met name op gericht om een indruk te krijgen van de aard van de impact van Brexit en de wijze waarop ondernemingen de impact verwerken en toelichten in het jaarverslag. Dit verklaart waarom wij met name hebben gekeken naar grote ondernemingen en naar ondernemingen waarvoor het meer waarschijnlijk is dat deze met de gevolgen van Brexit zijn of worden geconfronteerd, terwijl we tegelijkertijd niet uitsluitend naar ondernemingen uit het Verenigd Koninkrijk of de Europese Unie wilden kijken. Wij hebben allereerst geselecteerd de zestig grootste ondernemingen, gemeten naar marktkapitalisatie die aan de London Stock Exchange genoteerd waren op 30 april 2021. Dit stelde ons in staat om ondernemingen te selecteren die hetzij in het VK zijn gevestigd, dan wel daarmee een band hebben. Daarnaast zijn veertien onder-

nemingen uit de wereldwijde top 100 van ondernemingen naar marktkapitalisatie met een hoofdkantoor in de EU toegevoegd aan de onderzoekspopulatie om ook grote ondernemingen van buiten het VK maar binnen de EU, te kunnen onderzoeken.

In totaal hebben we de jaarrekeningen van 74 ondernemingen onderzocht met een hoofdkantoor in het Verenigd Koninkrijk, de Europese Unie of daarbuiten ('Overige landen') (zie Tabel 1).

Tabel 1. Hoofdkantoor ondernemingen

	EU	VK	Overige landen
Aantal ondernemingen	21	42	11

IFRS wordt toegepast door 69 ondernemingen uit de onderzoekspopulatie. De overige vijf ondernemingen, allen in de categorie 'Overige landen', passen US GAAP toe.

3. Resultaten empirisch onderzoek

3.1. Welke ondernemingen lichten Brexit toe?

Uit tabel 2 blijkt dat 88% van de ondernemingen met een hoofdkantoor in het Verenigd Koninkrijk een effect van Brexit heeft toegelicht, terwijl 43% van de ondernemingen uit de Europese Unie en 18% van de ondernemingen daarbuiten dit doen. Deze bevinding komt overeen met de verwachting dat ondernemingen uit het VK het grootste effect van Brexit zouden ondervinden en dat het effect op ondernemingen uit de EU groter is dan dat op ondernemingen uit de Overige landen. Wij konden geen significant bedrijfstak-effect vinden in de resultaten van het empirisch onderzoek.

Tabel 2. Ondernemingen die Brexit toelichten

	EU		VK		Overige landen	
	n	%	n	%	n	%
Toelichting Brexit	9	43%	37	88%	2	18%

Tabel 3 geeft aan waar in het jaarverslag en de jaarrekening ondernemingen toelichtingen verstrekken op Brexit. Ondernemingen uit de EU en de Overige landen lichten het effect van Brexit voornamelijk toe buiten de jaarrekening, terwijl ondernemingen uit het VK ook informatie opnemen in de jaarrekening. Ook vonden we in de accountantsverklaringen bij jaarrekeningen van ondernemingen uit het VK vermelding van de effecten van COVID-19.

Tabel 3. Sectie van het jaarverslag waar Brexit wordt toegelicht

	EU		VK		Overige landen	
	n	%	n	%	n	%
In de jaarrekening, inclusief toelichting	2	10%	9	21%	–	–
Buiten de jaarrekening	8	38%	35	83%	2	18%
In de controleverklaring	–	–	6	14%	–	–

Wanneer we in meer detail kijken naar de informatie die buiten de jaarrekening is opgenomen (zie tabel 4), dan

zien we dat ondernemingen uit de EU en de Overige landen het effect van Brexit voornamelijk toelichten in de risicobeheersingsectie van het jaarverslag. Ondernemingen uit het VK doen hetzelfde, maar in tegenstelling tot de eerdere groep nemen zij ook informatie op in andere secties van het jaarverslag. Dit is consistent met de verwachting dat Brexit van groter belang is voor ondernemingen uit het VK ten opzichte van andere landen.

Tabel 4. Sectie ‘Buiten de jaarrekening’ waar Brexit wordt toegelicht

	EU		VK		Overige landen	
	n	%	n	%	n	%
Toelichting risicobeheersing	6	29%	28	65%	2	18%
Corporate governance sectie en verslagen van het toezichthoudend orgaan	1	5%	9	21%	–	–
Financiële analyses van bestuurders	–	–	13	30%	–	–
Toelichting continuïteit en ‘viability statement’	–	–	3	7%	–	–
Overige	1	5%	8	19%	–	–
Totaal ‘Buiten de jaarrekening’	8	38%	35	83%	2	18%

Uit tabel 5 blijkt verder dat ondernemingen uit de Europese Unie en de Overige landen het effect van Brexit doorgaans in slechts één sectie van het bestuursverslag opnemen. Daarentegen licht 55% van de ondernemingen uit het Verenigd Koninkrijk het effect van Brexit in twee of meer secties van het jaarverslag toe.

Tabel 5. Aantal secties met Brexit toelichting per onderneming

	EU		VK		Overige landen	
	n	%	n	%	n	%
0	12	57%	5	12%	9	82%
1	8	38%	14	33%	2	18%
2	1	5%	12	29%	–	–
3	–	–	7	17%	–	–
4	–	–	3	7%	–	–
5	–	–	1	2%	–	–
	21	100%	42	100%	11	100%

3.2. Toelichting van de overgang

3.2.1. Toelichting risicobeheersing

Voor zover het effect van Brexit in de toelichting risicobeheersing van het jaarverslag wordt opgenomen dan is dat, zoals in tabel 6 te zien valt, in 78% van de gevallen in de sectie over de belangrijkste risico's en onzekerheden. Van de ondernemingen die Brexit bespreken in de toelichting risicobeheersing heeft 36% een aparte sectie over Brexit. Veel voorkomende thema's in deze sectie zijn: logistiek en toeleveringsketens, naleving van regelgeving, en onzekerheden als gevolg van Brexit.

Verder valt op dat Brexit doorgaans niet wordt gezien als een bron van kredietrisico of liquiditeitsrisico. Wel wordt Brexit door 11% van de ondernemingen gezien als een bron van marktrisico.

Ten slotte, slechts één onderneming verwijst specifiek naar organisatorische herstructurerings, twee onderne-

mingen noemen reorganisatie en relocatie van werknemers en twee ondernemingen noemen het overdragen van vergunningen en openen van nieuwe vestigingen.

Tabel 6. Toelichting risicobeheersing

	Ja		Nee	
	n	%	n	%
Belangrijkste risico's en onzekerheden	27	77%	8	23%
Specifieke Brexit toelichting	13	36%	22	64%
Marktrisico toelichting	4	11%	31	89%
Liquiditeitsrisico	1	3%	34	97%
Kredietrisico toelichting	–	0%	35	100%
Organisatorische herstructurering	1	3%	34	97%
Werknemers reorganisatie en relocatie	2	6%	33	94%
Overdracht vergunningen en openen nieuwe vestigingen	2	6%	33	94%

3.2.2. Corporate governance en verslagen van het toezichthoudend orgaan

Negen van de tien ondernemingen die de gevolgen van Brexit omschrijven als onderdeel van de toelichting op corporate governance en verslagen van het toezichthoudend orgaan (verslag van commissarissen en audit comité) zijn gevestigd in het VK. De aanpak van Brexit wisselt tussen deze tien ondernemingen:

- Drie van de ondernemingen lichten toe dat het audit comité zich specifiek over Brexit heeft gebogen. Bij één onderneming wordt die rol ingevuld door het risicocomité. Bij een vijfde onderneming is het een gezamenlijke verantwoordelijkheid van audit comité en risicocomité.
- Twee ondernemingen geven aan dat het bestuur de Brexit-ontwikkelingen volgt en een inschatting maakt van de effecten op de onderneming.
- Eén onderneming heeft ‘steering committees’ en interne werkgroepen opgezet om de Brexit-ontwikkelingen te kunnen volgen en aan te pakken.
- Eén onderneming ziet Brexit als een aandachtspunt in de communicatie met de externe toezichthouders.
- Eén onderneming omschrijft de gevolgen van Brexit, maar concludeert dat deze niet significant zijn.

3.2.3. Financiële analyses van bestuurders

Het is opvallend dat Brexit door slechts vijf ondernemingen (zie Tabel 7) in de financiële analyse van CEO of CFO wordt genoemd. Drie van deze ondernemingen geven aan dat ondanks de onzekerheden de onderneming goed voorbereid is. De twee andere ondernemingen geven aan dat Brexit een negatief effect heeft gehad op het activiteitsniveau in het voorgaande jaar, respectievelijk, dat als er geen handelsovereenkomst gesloten wordt dat dit eventueel tot GBP 75 miljoen aan extra importheffingen en belastingen kan leiden.

De ondernemingen die Brexit toelichten in de ‘samenvatting overige financiële resultaten’ of ‘overige Management Discussion & Analysis (MD&A) toelichting’ noemen onder andere de resulterende onzekerheden en ri-

sico's. Eén van deze ondernemingen heeft de activiteiten met betrekking tot valutahandel naar Ierland verplaatst en daar de benodigde vergunningen verkregen.

Tabel 7. Financiële analyses van bestuurders

	Ja		Nee	
	n	%	n	%
Financiële verslagen van CEO/CFO	5	38%	8	62%
Samenvatting overige financiële resultaten	4	31%	9	69%
Overige MD&A toelichting	3	23%	10	77%

3.2.4. Toelichting continuïteit en 'viability statement'

Drie ondernemingen verwijzen naar Brexit in de toelichting op de continuïteit of in het 'viability statement' van hun jaarverslag. Lloyds Banking Group plc geeft alleen kort aan dat het effect van Brexit is overwogen. Barclays plc omschrijft ook diverse risico's en dat ook in de stress test specifieke Brexit scenarios zijn overwogen. Ten slotte, Tesco plc geeft aan welke factoren het heeft overwogen bij het inschatten van het effect van Brexit (zie Figuur 1).

Figuur 1. Illustratie van factoren die zijn overwogen om de impact van Brexit in te schatten: Tesco plc, Annual report and financial statements 2020, p. 19. https://www.tescopl.com/media/755761/tes006_ar2020_web_updated_200505.pdf

Brexit impact	- Competition and markets - Political, regulatory and compliance - Brexit	Assumes a no-deal Brexit scenario which results in an increase to cost of goods sold. A broad assessment of the potential impact has been modelled including: higher import tariffs, higher sourcing costs from a weaker Sterling, higher labour costs and the potential cost of customs friction from border controls. Appropriate mitigation options open to the Group have also been considered within this scenario.
---------------	---	---

3.2.5. Controleverklaring

Zes van de ondernemingen in de onderzoekspopulatie in het VK hebben een controleverklaring die verwijst naar Brexit, terwijl dit bij geen van de ondernemingen uit de EU of de Overige landen het geval is.

Key audit matter

Bij twee van de ondernemingen wordt Brexit genoemd in de *key audit matters*. Deze twee ondernemingen lichten het effect van Brexit toe zowel in de jaarrekening als in de risicobeheersingsectie van het jaarverslag. De controlerend accountant van Compass Group plc heeft een specifieke *key audit matter* in de controleverklaring opgenomen over het effect van de onzekerheden als gevolg van Brexit (zie figuur 2). In de controleverklaring bij de jaarrekening van NatWest Group plc wordt Brexit genoemd in de *key audit matters* over 'Expected Credit

Loss Provisions' en 'Impairment of goodwill and deferred tax assets' and, in the parent company accounts, 'investments in group undertakings'.

Continuïteit

Bij vier ondernemingen wordt naar Brexit verwezen in het gedeelte van de controleverklaring waarin de continuïteit van de onderneming wordt besproken, maar dit geeft geen aanleiding tot een toelichtende paragraaf of anderszins aangepaste verklaring. Drie van deze ondernemingen lichten het effect van Brexit toe in één van de secties buiten de jaarrekening. Eén van deze ondernemingen licht het effect toe zowel buiten de jaarrekening als in de jaarrekening zelf.

3.2.6. Jaarrekening en toelichtingen

De toelichtingen op het effect van Brexit in de jaarrekening zijn – voor zover aanwezig – vrij beknopt en hebben met name betrekking op duurzame waardeverminderingen van materiële en immateriële vaste activa, belastingen naar de winst, en schattingen en veronderstellingen.

Tabel 8. Brexit toelichtingen in de jaarrekening

Onderneming	Toelichting
Tesco plc	Bijzondere waardeverminderingen vaste activa
CRH plc	Materiële vaste activa
	Bijzondere waardeverminderingen van goodwill
Compass Group plc	Bijzondere waardeverminderingen van goodwill
SSE plc	Immateriële vast activa
Compagnie de Saint-Gobain	Schattingen en veronderstellingen
National Grid plc	Belastingen naar de winst
Natwest Group plc	Belastingen naar de winst
Ocado Group plc	Belastingen naar de winst
	Beheersing financiële risico's
Aviva plc	Life business investerings- en economische aannames
Banco Santander s.a.	Brexit
Imperial Brands plc	Brexit

Van de elf ondernemingen die aan Brexit refereren, heeft alleen Imperial Brand plc een specifieke toelichting opgenomen (zie figuur 3).

Imperial Brands kwantificeert het risico in de jaarrekening dat het maximale effect van Brexit £75m per jaar bedraagt indien er geen handelsovereenkomst gesloten zou worden. Drie andere ondernemingen kwantificeren de gemaakte reorganisatiekosten en één onderneming kwantificeert de geschatte jaarlijkse additionele kosten van Brexit, echter deze gekwantificeerde informatie wordt buiten de jaarrekening gepresenteerd.

4. Interim verslaggeving in 2021

Op basis van bovenstaande analyse lijkt het effect van Brexit zeer beperkt. Echter, een groot deel van de toe-

Figuur 2. Specifieke key audit matter in de controleverklaring opgenomen over het effect van de onzekerheden als gevolg van Brexit. Compass Group plc., Annual report 2020, p. 164. https://www.compass-group.com/content/dam/compass-group/corporate/Investors/Annual-reports/CompassGroupPLC_AnnualReport2020_FINAL.pdf.downloadasset.pdf

	The risk	Our response
The impact of uncertainties due to the UK exiting the European Union on our audit <i>Refer to page 41 (Principal Risks), page 39 (Viability Statement), page 92 (Audit Committee Report) and page 208 (Financial Disclosures).</i>	Extreme levels of uncertainty: The UK left the European Union (EU) on 31 January 2020 and entered an implementation period which is due to operate until 31 December 2020. At that point current trade agreements with the European Union terminate. The UK is in negotiations over future trading relationships with the EU and a number of other countries. Where new trade agreements are not in place World Trade Organisation (WTO) arrangements will be in force, meaning among other things import and export tariffs, quotas and border inspections, which may cause delivery delays. Different potential outcomes of these trade negotiations could have wide ranging impacts on the Group's operations and the future economic environment in the UK and EU. All audits assess and challenge the reasonableness of estimates, in particular as described in goodwill impairment in respect of the UK cash generating unit below, and related disclosures; and the appropriateness of the going concern basis of preparation of the financial statements (see below). All of these depend on assessments of the future economic environment and the Group's future prospects and performance. In addition, we are required to consider the other information presented in the Annual Report including the principal risks disclosure and the viability statement and to consider the directors' statement that the annual report and financial statements taken as a whole is fair, balanced and understandable and provides the information necessary for shareholders to assess the Group's position and performance, business model and strategy. The uncertainty over the UK's future trading relationships with the rest of the world and related economic effects give rise to extreme levels of uncertainty, with the full range of possible effects	We developed a standardised firm-wide approach to the consideration of the uncertainties arising from the UK's departure from the EU in planning and performing our audits. Our procedures included: • Our knowledge of the business: We considered the directors' assessment of risks arising from different outcomes to the trade negotiations for the Group's business and financial resources compared with our own understanding of the risks. We considered the directors' plans to take action to mitigate the risks. • Sensitivity analysis: When addressing forecasts used in the goodwill impairment assessment in respect of the UK cash generating unit and other areas that depend on forecasts, we compared the directors' analysis to our assessment of the full range of reasonably possible scenarios resulting from these uncertainties and, where forecast cash flows are required to be discounted, considered adjustments to discount rates for the level of remaining uncertainty. • Assessing transparency: As well as assessing individual disclosures as part of our procedures over goodwill impairment in respect of the UK cash generating unit we considered all of the disclosures concerning uncertainties related to the UK's future trading relationships together, including those in the strategic report, comparing the overall picture against our understanding of the risks. Our results As reported under goodwill impairment in respect of the UK cash generating unit, we found the resulting estimates and related disclosures of sensitivity and disclosures in relation to going concern to be acceptable (2019: acceptable). However, no audit should be expected to predict the unknowable factors or all possible future implications for a company and this is particularly the case in relation to the impact of the UK's departure from EU.

Figuur 3. Illustratie van kwantificering van het maximale effect van Brexit indien er geen handelsovereenkomst gesloten zou worden. Imperial Brands plc. Annual report and accounts, p. 190. https://www.imperialbrandspc.com/content/dam/imperial-brands/corporate/investors/annual-report-and-accounts/2020/Online-Annual-Report/Annual_Report_2020.pdf

35. Brexit

Following the UK's exit from the European Union on 31 January 2020, the Group has looked at the potential impacts of the UK leaving the transition period on the 31 December 2020 without a substantive trade agreement in place. The key risks remain a potential increase in import duties and impact on UK customers; additional risk of tobacco smuggling, inventory requirements to ensure supply, impact on consumer confidence, and implications on existing international tax legislation. In the event that these are not addressed prior to 31 December 2020, we estimate there could be additional costs of around £75 million annually primarily relating to import duties.

lichtingen in de verslaggeving met betrekking tot de effecten van Brexit betreft de omschrijving van de geïdentificeerde risico's en de door de ondernemingen getroffen voorbereidingen. Om na te gaan of dit beeld niet tegengesproken wordt door de ervaringen van de ondernemingen met Brexit na 1 januari 2021, hebben we voor zover beschikbaar ook de interim verslaggeving in 2021 van deze populatie ondernemingen onderzocht.

In totaal hebben we de interim verslagen van 53 ondernemingen (72% van de onderzoekspopulatie) onderzocht. Drie ondernemingen lichten het financiële effect van Brexit toe:

- Associated British Foods geeft aan goed voorbereid te zijn geweest en heeft geen materiële verstoringen in leveringsketens gezien. Wel heeft de onderneming

een kleine toename in administratieve kosten en invoerrechten gezien.

- HSBC Holdings geeft aan dat op middellange tot lange termijn, Brexit een risico vormt dat eventueel een negatief effect op de groei en winstgevendheid kan hebben. Echter, door een verbetering van de economische vooruitzichten, met name in het VK, is \$0.4 miljard aan 'expected credit loss'-voorziening vrijgevallen.
- Compass Group verwacht geen materiële financiële of operationele effecten van Brexit.

Het feit dat drie ondernemingen relatief kleine Brexit-effecten toelichten in hun interim verslaggeving en dat de overige 50 ondernemingen helemaal geen Brexit-effecten toelichten, bevestigt de conclusie uit de analyse van de jaarverslaggeving dat het effect van Brexit zelf en het effect op de financiële verslaggeving zeer beperkt is.

5. Conclusies

In deze bijdrage onderzoeken we in de jaarverslagen 2020 van beursgenoteerde ondernemingen uit het VK, de EU en rest van de wereld hoe wordt omgegaan met de toelichting van het effect van Brexit.

Uit het onderzoek blijkt dat de overgrote meerderheid van de ondernemingen uit het VK een toelichting op Brexit heeft opgenomen. Van de ondernemingen uit de EU licht de helft van de ondernemingen het effect van Brexit toe, terwijl ondernemingen buiten Europa dit relatief weinig doen. In lijn met deze bevinding blijkt dat ondernemingen uit het VK de toelichting in de helft van de gevallen in meer dan

één sectie van het jaarverslag opnemen. Deze bevinding komt overeen met de verwachting dat ondernemingen uit het VK een groter effect van Brexit zouden ondervinden dan ondernemingen uit de EU en de Overige landen.

Bijna driekwart van de ondernemingen die het effect van Brexit toelichten, doet dit in het bestuursverslag in de toelichting op risicobeheersing. Daarnaast wordt informatie over Brexit ook gepresenteerd in het jaarverslag onder 'Corporate governance' het verslag van het toezichthoudend orgaan' (10 ondernemingen / 14% van de onderzoekspopulatie), de 'Financiële analyses van bestuurders' (13 ondernemingen/ 18%), en in de 'Jaarrekening en toelichtingen' (11 ondernemingen / 15%).

Zes van de ondernemingen in de onderzoekspopulatie in het VK (14%) hebben een controleverklaring die verwijst naar Brexit. In twee gevallen betreft dit *key audit matters* die naar Brexit verwijzen en in vier gevallen is Brexit expliciet meegewogen in de bespreking van de continuïteit van de onderneming. In al deze gevallen licht de onderneming het effect van Brexit toe in het jaarverslag.

De elf ondernemingen die Brexit toelichten in de jaarrekening doen dit doorgaans zeer beperkt en veelal in de toelichting op (bijzondere waardeverminderingen van) immateriële of materiële vaste activa, of de toelichting over belastingen naar de winst. Gekwantificeerde informatie over het effect van Brexit wordt slechts door één onderneming in de jaarrekening opgenomen.

Ten slotte, onderzoek van de interim verslaggeving in 2021 bevestigt de conclusie uit de analyse van de jaarverslaggeving dat het effect van Brexit zelf en het effect op de financiële verslaggeving zeer beperkt is.

■ **Drs. P.T.C. Dekker RA CA** is associate partner vaktechniek bij EY.

■ **Prof. dr. L.G. van der Tas RA** is hoogleraar Externe Verslaggeving, Universiteit van Tilburg en vaktechnisch partner en Global IFRS Leader bij EY.

Dankwoord

De auteurs danken Benjamin Grabowski (EY) en Nargiz Hasanova (EY) voor hun bijdrage aan het empirisch onderzoek.

Noten

1. Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds, Publicatieblad van de Europese Unie, L144/14 van 31 december 2020. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=urisrv%3A0J.L_2020.444.01.0014.01.NLD
2. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/brexit/brexit-stand-van-zaken>

Literatuur

- Hassan TA, Hollander S, Van Lent L, Tahoun A (2021) The global impact of Brexit uncertainty. TRR 266 Accounting for Transparency

Working Paper Series No. 11. [last revised 4 Aug 2021] <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3501910>

Bijlage 1

Ondernemingen waarvan de jaarrekening 2020 is onderzocht.

Naam	Land van vestiging	Branche
3i Group plc	VK	Financial Services
Accenture plc	EU	Financial Services
Anglo American plc	VK	Basic Resources
Anheuser-Busch	EU	Food, Beverage and Tobacco
Antofagasta plc	VK	Basic Resources
Ashtead Group plc	VK	Industrial Goods and Services
Associated British Foods plc	VK	Food, Beverage and Tobacco
ASML Holding N.V.	EU	Industrial Goods and Services
AstraZeneca plc	VK	Health Care
Aveva Group plc	VK	Technology
Aviva plc	VK	Insurance
BAE Systems plc	VK	Industrial Goods and Services
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria s.a.	EU	Banks
Banco Santander S.A.	EU	Banks
Barclays plc	VK	Banks
BHP Group plc	Non-VK/EU	Basic Resources
Boeing Co.	Non-VK/EU	Industrial Goods and Services
BP plc	VK	Energy
British American Tobacco plc	VK	Food, Beverage and Tobacco
BT Group plc	VK	Telecommunications
Coca-Cola European Partners plc	VK	Food, Beverage and Tobacco
Compagnie de Saint-Gobain	EU	Construction and Materials
Compass Group plc	VK	Consumer Products and Services
CRH plc	VK	Construction and Materials
Dairy Farm International Holdings Id	Non-VK/EU	Personal Care, Drug and Grocery Stores
Diageo plc	VK	Food, Beverage and Tobacco
Experian plc	EU	Industrial Goods and Services
Ferguson plc	VK	Industrial Goods and Services
Flutter Entertainment plc	VK	Travel and Leisure
General Electric Company	Non-VK/EU	Industrial Goods and Services
GlaxoSmithKline plc	VK	Health Care
Glencore plc	EU	Basic Resources
Honeywell International Incorporated	Non-VK/EU	Industrial Goods and Services
Hong Kong Land Holdings Id	Non-VK/EU	Real Estate
HSBC Holdings plc	VK	Banks
Imperial Brands plc	VK	Food, Beverage and Tobacco
International Business Machines Corporation	Non-VK/EU	Technology
Jardine Matheson Holdings Id	Non-VK/EU	Industrial Goods and Services
Kerry Group plc	EU	Food, Beverage and Tobacco
Legal & General Group plc	VK	Insurance
Lloyds Banking Group plc	VK	Banks
London stock exchange group plc	VK	Financial Services
L'Oreal	EU	Personal Care, Drug and Grocery Stores
Lvmh Moët Hennessy	EU	Consumer Products and Services
Marsh & McLennan Cos. Inc	Non-VK/EU	Insurance
Medtronic plc	EU	Health Care
National grid plc	VK	Utilities
Natwest Group plc	VK	Banks
Nestlé sa	EU	Food, Beverage and Tobacco
Next plc	VK	Retail
Novartis AG	EU	Health Care
Novo Nordisk	EU	Health Care
Ocado Group plc	VK	Personal Care, Drug and Grocery Stores
PJSC Lukoil	Non-VK/EU	Energy
Prosus N.V.	EU	Technology

Naam	Land van vestiging	Branche
Prudential plc	VK	Insurance
Reckitt Benckiser Group plc	VK	Personal Care, Drug and Grocery Stores
Relx plc	VK	Media
Rio Tinto plc	VK	Basic Resources
ROCHE HOLDING	EU	Health Care
Royal Dutch Shell plc	VK	Energy
SAP SE	EU	Technology
Scottish Mortgage Investment Trust plc	VK	Financial Services
Segro plc	VK	Real Estate
Siemens AG	EU	Industrial Goods and Services
Smith & Nephew plc	VK	Health Care
SSE plc	VK	Utilities
Standard Chartered plc	VK	Banks
Tesco plc	VK	Personal Care, Drug and Grocery Stores
TOTAL SE	EU	Energy
Toyota Motor Corporation	Non-VK/EU	Automobiles and Parts
Unilever plc	VK	Personal Care, Drug and Grocery Stores
Vodafone Group plc	UK	Telecommunications
Volkswagen AG	EU	Automobiles and Parts